



T A I T E E N P E R U S O P E T U S L I I T T O T P O

Sivistysvaliokunnalle

11.1.2021

Asia: HE 245/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntö 15.12.2020

Taiteen perusopetusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Keinot viruksen leviämisen ehkäisemiseksi laajasti käytössä

Taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa on maaliskuusta 2020 lähtien tehty valtava määrä töitä turvallisen ympäristön aikaan saamiseksi. Käytössä ovat olleet kaikki nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä luetellut keinot koronaviruksen leviämisen estämiseksi oppilaitoksissa: kokonaan uudet tai väljemmät tilat, entistään pienemmät ryhmäkoot, tehostettu siivous, käsienpesu, järjestelyt liikkumisessa oppilaitoksen tiloissa siten, että kontaktien määrä on minimissään, pintojen desinfiointi, hybridi- ja etäopetus sekä osallistujien ohjeistus. Riskiryhmiin kuuluville oppilaille on monin paikoin pystytty tarjoamaan etäopetusta myös silloin, kun muutoin on tarjottu lähiopetusta. Järjestelyt ovat aiheuttaneet oppilaitoksille kustannuksia, ja tilannetta on pyritty helpottamaan valtion taiteen perusopetuksen oppilaitoksille suuntaamalla koronatuilla.

Johdonmukaisuus ja selkeys rajoitusten asettamisessa tukee opetuksen järjestäjiä

Taiteen perusopetuksen oppilaitoksista monet järjestävät opetusta useamman kunnan alueella sekä useissa eri toimitiloissa. Syksy 2020 osoitti, että käsitykset toimenpiteiden mitoituksesta samankaltaisenkin tartuntatilanteen kunnissa vaihtelevat. Esimerkiksi kahdesta naapurikunnasta toisessa lähiopetusta sai loppusyksystä järjestää alle 15-vuotiaille ja toisessa alle 12-vuotiaille. Erään kunnan alueella lähiopetusta oli mahdollista jatkaa kunnan monitoimitilassa, mutta saman opetuksen järjestäjän toisen ryhmän käytössä ollut tila suljettiin, koska sen kunta määritteli liikuntatilaksi. Opetuksen järjestäjien ja oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi on hyvä, että hallituksen esityksen perusteluissa on tunnistettu, että taiteen perusopetusta annetaan useissa erilaisissa opetustiloissa.

Keväällä 2020 taiteen perusopetuksen toimijoita ohjeistettiin soveltamaan varhaiskasvatukselle ja perusopetukselle annettuja suosituksia ja linjauksia opetuksen järjestämisestä. Päätöksenteon hajaannuttua syksyllä paikalliselle tasolle, toiminnan rajoituksista päätettiin monin paikoin muun harrastustoiminnan linjauksia noudattaen.

Taiteen perusopetus on osa Suomen koulutusjärjestelmää, se perustuu opetussuunnitelmaan ja siitä säädetään laissa (633/1998) ja asetuksessa (813/1998) taiteen perusopetuksesta. Taiteen perusopetuksen avulla luodaan perustaa taiteilijan ammatille ja kasvatetaan uusia taiteen harrastajia ja yleisöjä. Taiteen perusopetuksen 128 000:sta oppilaasta valtaosa on peruskouluikäisiä. Varhaisiän oppilaita on noin 35 000 ja aikuisia noin 10 000*.

*Opetushallituksen julkaisu: Taiteen perusopetus 2020, Selvitys taiteen perusopetuksen järjestämisestä lukuvuonna 2019-2020



T A I T E E N P E R U S O P E T U S L I I T T O T P O

Keskeistä on, että tartuntatautilaki ohjaa jatkossa riittävän selkeästi, miten taiteen perusopetusta koskevat ratkaisut sen nojalla tehdään, ja että päätöksentekijät tuntevat toiminnan luonteen ja erityispiirteet. Yhdenvertaisuuden turvaamiseksi paikallisesti ja alueellisesti, tulisi velvoittavien päätösten taustalla olla selkeät valtakunnalliset kriteerit. Nyt käsillä oleva hallituksen esitys on monin paikoin vaikeaselkoinen, mikä lisää mahdollisuutta toisistaan poikkeaviin tulkintoihin.

Toiminnan jatkuvuus turvattava

Taiteen perusopetusta ei siitä annetun lain (633/1998) mukaan voi järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi, ja oppilasmaksujen on oltava kohtuullisia. Opetusta järjestävät alan koulutetut ammattilaiset, joiden kelpoisuuksista on säädetty asetuksella. Korkea laatu ja osaaminen ovat toiminnan ytimessä, ja nostavat myös sen järjestämisen kustannuksia.

Taiteen perusopetuksen oppilaitokset rahoittavat toimintaansa oppilasmaksujen lisäksi järjestämällä mm. kerhoja, työpajoja, lyhytkursseja ja leirejä. Myös koulu- ja päiväkotiyhteistyö tuo oppilaitoksille tuloja ja tarjoaa uusille harrastajille mahdollisuuden tutustua eri taiteenaloihin. Maksullista aikuisten harrastustoimintaa järjestämällä rahoitetaan myös lapsille ja nuorille tarjottavaa taiteen perusopetusta. Jotta työpaikat säilyisivät ja lasten ja nuorten harrastusmahdollisuudet voitaisiin turvata myös jatkossa, tulee tuhansia ammattilaisia työllistävän toimialan selviytymiseen rajoituksista johtuvista tulonmenetyksistä etsiä keinoja.

Yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi

Hallituksen esitykseen on yhteiskunnallisten vaikutusten osalta kirjattu arvio liikunnan ja urheilun toimialalle, ja edelleen arvioitu lasten ja nuorten liikunnan harrastamisen merkitystä. (4.2.6., s. 56). Vastaavaa arviota lasten ja nuorten taideharrastuksista ei esitykseen ole kirjattu. Täsmälleen samat positiiviset vaikutukset saavutetaan tutkitusti myös taideharrastusten parissa**. Tämän lisäksi taiteen perusopetus on opetussuunnitelmaperusteisena toimintana sidottu myös oppimisen etenemiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Nämä seikat tulisi huomioida jatkovalmistelun yhteydessä, jotta päätökset taiteen perusopetuksen järjestämistä koskevista rajoituksista tehtäisiin toiminnan luonne ja tavoitteet tunnistaen.

Minna Hyytiäinen
Puheenjohtaja

Viivi Seirala
Toiminnanjohtaja

** Mm. Fancourt, D. & Finn, S. (2019). What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe (Health Evidence Network (HEN) synthesis report 67).